

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושיין

תוכן

- א. האומר לשפחתו הרי את בת חורין וולדך עבד ... דבריו קיימים.....1
- ב. יכולין ממזרין ליטהר כיצד ממזר שנשא שפחה הולד עבד שיחררו נמצא הבן בן חורין 2
- ג. אין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג.....2
- ד. שמע מינה רבי טרפון לכתחילה קאמר.....3
- ה. הלך אחר פסולו ... בישראל שנשא ממזרת.....4
- הרון עלן האומר.....4
- א. כהני לויי וישראלי מותרין לבא זה בזה לויי ישראלי חללי גירי וחרורי מותרין לבא זה בזה 4
- ב. גירי וחרורי ממזירי ונתיני שתוקי ואסופי כולם מותרין לבא זה בזה ואלו הם שתוקי כל שהוא מכיר את אמו ואינו מכיר את אביו אסופי כל שנאסף מן השוק ואינו מכיר לא את אביו ולא אמו אבא שאול היה קורא לשתוקי בדוקי.....5
- ג. מעלים מתרומה ליוחסין.....9
- ד. בדרבנן אכול בדאורייתא לא אכול וכי מסקינן מתרומה ליוחסין מדאורייתא מדרבנן לא מסקינן.....9

דף סט.

א. האומר לשפחתו הרי את בת חורין וולדך עבד ... דבריו

קיימים

הכותב¹ לשפחתו מעוברת הרי את בת חורין וולדך עבד, דבריו קיימין, שאין זה משחרר לחצאין² שהרי שתי גופים הם. אך אם שחרר שפחתו סתם ונמצאת מעוברת, אף אם לא ידע שהיא מעוברת הולד כמוה³.

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רסז סא

² לא הוי כמו חצי, דעובר בטל לגבי אמו דהעובר נגרר אחר אמו ואין האם נגררת אחר העובר. ש"ך שם עה, אולם בס"ז ס"ל שעובר ירך אמו לגמרי ואם אינו משחרר עמה הרי הוא שחרור לחצאין ולכן פירשש אנו מפרשים דבריו של האדון על צד היותר מסתבר דהיינו דה"ק את בת חורין כשתלד הולד דודאי כל שהולד בתוכה והוא עבד אין האם בת חורין, אלא אחר כך קאמר, והוי כאומר הרי את בת חורין לאחר זמן פלוני, ומיהוים מתחיל השחרור לאותה שעה שיהיה הולד נולד, ולא יהיה אז ירך אמו, ע"כ דבריו קיימין.

³ פ"ת שם י, משו"ת רדב"ז החדשות סי' קפ"ח

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

אבל אם אמר את שפחה וולדך בן חורין, לא אמר כלום, משום שהעובר ירך אמו הוא, והרי העובר כמו חציה⁴, ואין שחרור להצאין. והיא אינה יכולה לזכות לעוברת, שאינו בעולם⁵.

ב. יכולין ממזרין ליטהר כיצד ממזר שנשא שפחה הולד עבד שיחררו נמצא הבן בן חורין

כבר התבאר במסכת יבמות דף עח. שממזר⁶ הבא על הגויה הולד גוי, שאף על פי שממזר הוא בכלל ישראל הוא, ואם נתגייר הולד הרי הוא כישראל וכשר לבא לקהל ה' כשאר גר, אבל מכל מקום הממזר לכתחילה אסור לישא לו גויה משום לאו דלא תתחתן, ואין קידושין תופסין לו בה.

ואם בא על שפחה כנענית הולד עבד, שלגבי שפחה לעולם הולד כמותה, מדכתיב (שמות כא פסוק ד) הַאִשָּׁה וְיִלְדֶיהָ תִּהְיֶה לְאֹדֶינָהּ וְגו', נשתחרר הרי הוא כשאר עבד המשוחרר.

ג. אין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג

כבר התבאר במסכת גיטין דף סה. שדין עבד⁷ עברי אינו נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג, דכתיב (ויקרא פרק כה פסוק מ) עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ, הרי שתלתה התורה קצת דיניו ביובל, וכיון שעכשיו אין יכולים לקיים כל דיניו, כולו אינו נוהג⁸.

אולם זהו לקנות גופו לשאר דיני עבד עברי⁹, אבל במקום שנלקח או נקנה לשבי אחד למעשה ידיו בדינא דמלכותא, כגון שנשבה במלחמה או שמכרוהו גובי מס המלך,

⁴ דאין שפחה בטלה לגבי העובר. ש"ך שם

⁵ לבוש שם ולא יועיל במה שמזכה לעובר מעכשיו על ידי אמו ונאמר דמהני להולד אנב האם שכיון דגופה הוא אם בן הוא משחרר חצי עבדו. כנ"ל נכון. מ"ז שם ל

⁶ שו"ע ונו"כ שם ב

⁷ שו"ע ונו"כ יו"ד רסו יד

⁸ י"א שיכול הוא למכור עצמו לישראל או לגוי והוא קנוי לו קנין הגוף לענין שעבוד אבל יוצא במחילה בלי גט שחרור. עיין דרך אמונה הלכות שמיטה ויובל פרק י הלכה ט"ז נ

⁹ לצאת בשנים וביובל ובמיתת אדון ואמה העבריה בסימנין ולהתירו בשפחה

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

יוכל למכרו לישראל למעשה ידיו, אך יכול העבד לתת לאדונו ישראל דמי מקנתו או דמי שוויו¹⁰ ויוצא¹¹, ויד האדון על התחתונה ליקח הפחות שבהם.

אבל אם שבאו השבאי בשעת שלום שאינו קונהו בדינא דמלכותא, הקונה ממנו לא קנהו כלל ודינא הוא דיוצא ממנו בלא דמים¹².

ד. שמע מינה רבי טרפון לכתחילה קאמר

ממזר¹³ נושא שפחה לכתחילה¹⁴, להתיר בניו לישראל שישתחררו ויהיו מותרין בישראל¹⁵.

לא התירו לו אלא שפחה שהטבילה לשם עבדות וקבלה עליה המצות שהיא חייבת בהן, אבל אם לא טבלה לשם עבדות, אף על פי שקבלה המצות עדיין גויה היא, ואסורה אפילו לעבד.

¹⁰ ואינו יוצא כנרעון כסף כיון שאין ע"ע נוהג בזמן הזה ואין זמן לעבדות. ש"ך שם כו
¹¹ ובין דיהיב ליה בתחלת ממכרו או בתר הכי מצי מהדר ונפיק אבל כל כמה דלא יהיב ליה מקנתו או דמי שווייה מעשה ידיו לרביה ישראל ואפילו מעשה ידיו שוים מפי מדמי מקנתו או שויה. ש"ך כו
¹² טור שם מובא בלבוש שם ובש"ך כה
¹³ שו"ע ונו"כ שם יד

¹⁴ הרש"ך ח"ג סי' ט"ו פסק דוקא ודאי ממזר אבל ספק ממזר אסור בשפחה. אבל הרדב"ז ח"א סי' קפ"ח פסק דאפי' ספק ממזר מותר בשפחה ע"ש וכן בתשובת זרע אברהם יד כד, באר היטב שם כד. ובגליון ש"ע של רבינו עקיבא איגר זצ"ל כתב בשם שו"ת להרמב"ן סימן קפ"ח כדברי הרדב"ז הנ"ל דאפילו ספק ממזר מותר בשפחה. ועיין ברכ"י אות יב ושעה"מ טו מא"ב ד שתמהו על הרדב"ז דאשתמיט מניהו דברי הר"ן והריטב"א והידושי הרשב"א בר"פ עשרה יוחסין דמדבריהם מבואר להדיא דשתוקי ואסופי אסורים בשפחה ועיין בס' בני חיי' שמ"כ כ"י מהחכם רבי שלמה בן עזרא בשם גדול אחד שהורה שהספק ממזר יכול לטאר זרעו בזה האופן שאיש יהודי ישתרר שפחתו בעל מנת שתנש' לכשר ואז זה הס' ממזר יכול לישא אותה שפחה אם הוא כשר גם זרעו כשר ואם הוא ממזר נמצי' שהשפחה אינה משוחררת כו' ע"ש (וכיוצ' בזה כ' הרמ"ע מפאנו במאמר חיקור דין שיובא לקמן סעיף כ"ב ס"ק כ"ה). פ"ת שם

¹⁵ ואין להקשות אמאי מותר בשפחה לכתחילה, שהרי ישראל הוא ומהוויב בכל לאוין שבתורה וכדכתבין גבי גויה, לאו דשפחה שאני, דלא אמרה רחמנא לא תקח שפחה אלא לא יהיה קדש (דברים כג, יח), ומדאפקיה רחמנא בלשון לא יהיה קדש משמע שאין ממזר בכלל, שכיון שיצירתו בעבירה כבר קדש ועומד הוא מיצירתו ואינו עובר עכשיו על לאו דלא יהיה קדש. לבוש שם וט"ז יב מר"ת, ובח"מ שם כ כתב לישון "ואפשר דאסורה לוי" ועיין ב"ש לא עשה זה מחלוקת ראשונים "לשון הרמב"ם פט"ו ולא גזרו על שפחה לממזר מפני תקנת הולד ומשמע דהוה מתרץ בזה קושית הר"ן איך ממזר נושא שפחה הלא הוא חייב כל המצות ותירץ משום תקנת הולד התירו ולפעמו אויל דס"ל דליכ' א"ד בשפחה כמ"ש בס"י ט"ז אלא מדרבנן אסור הם אמרו והם אמרו משום תקנת הולד מותר, אבל לר"ת איכא א"ד מ"ה צריך ליתן הטעם הא דמותר בשפחה משום דכתיב לא יהיה קדש וזה קדש ועומד. ולפי"ז רצה לומר שלר"ת ממזרת בעבד מותר ולרמב"ם אסור אולם עיין להלן שכתבו האחרונים שלכו"ע אסור מדרבנן.

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

דין זה אינו אלא בממזר שמותר לכתחילה לישא שפחה ולא גזרו ביה רבנן כלומר משום תקנת הבנים, אבל ממזרת¹⁶ אסורה בעבד מדרבנן¹⁷, ואינה מתקנת בניה בכך, מכיון שעבד אין לו יחוס וישארו בניה ממזרים¹⁸.

ה. הלך אחר פסולו ... בישראל שנשא ממזרת

ישראל¹⁹ שנשא ממזרת, או ממזר שנשא ישראלית, הולד ממזר²⁰ לעולם²¹. שנאמר (דברים כג פסוק ג) גם דור עשירי כלומר לעולם.

הדרן עלך האומר

א. כהני לויי וישראלי מותרין לבא זה בזה לויי ישראלי חללי גירי וחרורי מותרין לבא זה בזה

¹⁶ לבוש שם ומ"ז יב

¹⁷ אולם עיין ב"ש שם לב שכתב "מיהו לטעם הר"ן בשם ר"ת מותר וכן ראיתי בתוס' גימין דף מ"א ד"ה לישא שפחה" אך עיין במגיהה ל"ט"ז שם "וליתא דאיסורא עכ"פ איכא מדרבנן לר"ת אלא דאיסור דאורייתא ליכא בממזר דממילא קדש ומשום תקנת הולד מותר לישא שפחה אבל בממזרת דליכא תקנת הולד אסור ובתוס' דגימין מיירי בחצי עבד והצי בן חורין דלית ליה נמי תקנתא לכן הקשו שפיר רישא ממזרת דכיון דליכא איסורא דאורייתא".

¹⁸ לפיכך אם נשאת לעבד היא קדשה מדרבנן.

¹⁹ שו"ע ונו"כ אהבע"ז ד יח

²⁰ ממזר, כישראל הוא ומברכים עליו ברכת מילה עד כורת הברית אבל אין מבקשים עליו רחמים. שאין אומרים קיים את הילד כו' מטעם דלא ניהא להו לישראל הקדושים לקיים הממזרים שביניהם ומטעם זה העומדים שם אל יאמרו אחר שנימול כשם שנכנס לברית כו' ומפרסמין בשעת מילתו שהוא ממזר. וכ' במהרי"ל שהיו מלין אותו בחצר בית הכנסת אצל פתח בהכ"נ משא"כ בכשרים שמלין בפנים אצל הפתח: (שו"ע ורמ"א שם סי' רסה סעי' ד ושי"ך ס"ק ט"ו ס"ק יא).

²¹ ועיין במבי"ט ח"א סי' לו שגם ממזר דרבנן אסורו איסור עולם דחכמים כעין דאורייתא תקון ועיין ים של שלמה יבמות פרק ה סימן כו וז"ל "ומסקינן בסוגיא, דממזר ודאי וידוע הוא חי, שאינו ידוע כלל אינו חי, דידיע ולא ידיע, אינו חי יותר מג' דורות, ואין חולק בזה, הילכך, כל היכא שאדם זוכר, וידוע, שמרננים על אחד שהוא ממזר, מצד עצמו, ולא מצד המשפחה, ואח"כ חי יותר מג' דורות, אין כאן נדנדוד ספק, ומכתיש למפרע הקול מעיקרו, אבל פסול משפחה, ונשתכח הדבר, כמו שנשתכח בעו"ה כל היחוס בישראל, בין לכהונה בין לזיה, בין לכשרות על בוריו, מרוב הגלות"

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

כבר התבאר לעיל דף סו: שכהנים לויים וישראלים²² מותרים לבא זה בזה, והולד הולך אחר הזכר וכלל הוא הולד הולך אחר הזכר כל שיש קידושין ואין עבירה²³. בן הכהן כהן, בן הלוי לוי, בן הישראל ישראל, לְבֵית אֲבֹתָם כתיב (במדבר א פסוק ב).

וכן לויים וישראלים וחללים²⁴ מותרים לבא זה בזה והולד הולך אחר הזכר. אך הכהנים הזכרים אסורים לישא חללות.

וכן לויים וישראלים וחללים וגרים ועבדים משוחררים גם כן מותרים לבא זה בזה, ומותרים לישא אפילו כהנת. אבל הכהן לא ישא חללים גרים או שפחה.

ב. גירי וחרורי ממזירי ונתיני שתוקי ואסופי כולם מותרין

לבא זה בזה ואלו הם שתוקי כל שהוא מכיר את אמו

ואינו מכיר את אביו אסופי כל שנאסף מן השוק ואינו

מכיר לא את אביו ולא אמו אנא שאול היה קורא

לשתוקי בדוקי

כבר התבאר לעיל דף סז. שגר ועבד משוחרר²⁵, מותרים בממזרת²⁶. וכן ממזר מותר בגיורת ובמשוחררת, שנאמר (דברים כג פסוק ג) לא יבא ממזר בקהל ה' וקהל גרים אינו קרוי קהל ה', שנאמר (במדבר טו פסוק טו) הקהל הקהל אחת לכם ולגר הגר משמע הגר לאו בכלל קהל הוא

ולמרות שהגר מותר בממזרת והממזר מותר בגיורת הולד משניהם ממזר. שהולד הולך אחר הפגום²⁷

²² שו"ע ונו"כ אבהע"ז ח סעיפים א ב ג

²³ ב"ש שם א

²⁴ כלומר שנולדו מאיסורי כהונה כגון בן גרושה וחלוצה או זונה, כמבואר באבהע"ז ז יב יג

²⁵ שו"י ונו"כ אבהע"ז ד כב

²⁶ ומ"מ אסור להרבות ממזרים (באר היטב ס"ק כז)

²⁷ ואע"ג שבמקום שיש קידושין ואין עבירה אין הולד ממזר אבל כיון שכתוב לא יבא לו דרשינן לו הלך אחר פסולו (עיין יבמות עה)

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

משנתגיירו²⁸ אף השבעה²⁹ אומות הרי הם כישראל לכל דבר, והדבר ידוע שלא נתגיירו מהן אלא הגבעונים³⁰ ויהושע גזר עליהם שיהיו אסורים לבא בקהל אחד זכרים ואחד נקבות ולא אסר אותם אלא בזמן שיש מקדש שנאמר (יהושע ט פסוק כג) "וְהַטְּבִי עַיִים וְשֹׁאֲבֵי מַיִם לְבַיִת אֱלֹהֵי. תִּלְהֵ הַרְחַקְתֶּם בַּמִּקְדָּשׁ.

והם הנקראים³¹ נתינים לפי שנתנם לעבודת המקדש, בא דוד וגזר עליהם שלא יכנסו בקהל לעולם, ואפילו בזמן שאין מקדש, וכן מפורש בעזרא (ח פסוק כ) וּמִן הַנְּתִינִים שָׁנְתָן דָּוִד וְהַשָּׂרִים לְעִבְדַת הַלְוִיִּם, הא למדת שלא תלה אותם במקדש.

ולמה גזר עליהם³² הוא ובית דינו לפי שראה עזות ואכזריות שהיתה בהם בעת שבקשו שבעת בני שאול בחיר ה' לתלותם והרגום ולא רחמו עליהם.

ממזרים ודאים³³, ונתינים, מותרים לבוא זה בזה, והולד ממזר, ושתוקי ואסופי שיבוארו להלן, מותרין בנתינים³⁴ ובשאר הגרים, והולד ספק. ויש אוסרים³⁵ נתינים בשתוקי ואסופי.

שלשה ממזרים הם³⁶: ממזר ודאי, וממזר ספק, וממזר מדברי סופרים, אי זהו ממזר ודאי, זה שבא מן הערוה הודאית שהתבאר לעיל דף סו:

ממזר ספק זה שבא מספק ערוה, כגון הבא על האשה שנתקדשה ספק קידושין או נתגרשה ספק גירושין,

כיוצא בהן ממזר מדברי סופרים, כגון האשה ששמעה שמת בעלה ונשאת, והרי בעלה קיים, ובא בעלה הראשון עליה, והיא תחת השני, הרי הבן ממזר מדברי סופרים.

²⁸ ודעת החינוך תכו שבשבעה אומות שהם החתי והגרנזי והאמרי והכנעני והפריזי והחוי והיבוסים חייב משום לא תתחתן בסוף משנתגיירו אם קידש אחת מהן.

²⁹ רמב"ם שם פרק ב ב הי"ז והכ"ב

³⁰ וי"א שנתנינים הם כל אחד משבעה אומות שנתגיירו ואסורים משום גזירת דוד לעולם וי"א שאיסורם מדאורייתא ודוד לא גזר עליהם אלא שיעבוד. (מגיד משנה בשם הרמב"ן שם, ערוך השלחן שם סי' ד סעי' ו).

³¹ שם הכ"ג

³² שם הכ"ד

³³ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק טו הלכה לג

³⁴ ודעת רבינו שכיון שהנתינים הם גרים גמורים מן התורה וכפי שיטתו שכתב פי"ב אלא שדוד גזר עליהם לא גזר אלא לבא בקהל ודאי אבל בשתוקי ואסופי לא גזרו זהו דעתו ז"ל. מ"מ וכס"מ שם

³⁵ נראה כן מדברי רש"י ז"ל שפירש הא דרבי אלעזר דאמר ודאן בספיקן אסור ממזרי ונתיני בשתוקי ואסופי ספיקן בודאן שתוקי ואסופי בממזרי ונתיני ע"כ. מ"מ שם, ואפשר דרש"י ס"ל דאיסור נתינית מדאורייתא כדעת החינוך והרמב"ן שלא דלא תתחתן במ בוז אומות שייך אף אחר שהתגיירו.

³⁶ רמב"ם שם פרק טו הי' ושם סעי' כד

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

י"א³⁷ שממזר נושא ממזרת אפילו לכתחילה. וי"א³⁸ שלא ישא לכתחילה כדי שלא להרבות ממזרים בישראל.

פנויה שנתעברה מזנות, אמרו לה מהו העובר הזה או הילוד הזה, אם אמרה בן כשר הוא³⁹ ולישראל נבעלתי הרי זו נאמנת והבן כשר, ואף ע"פ שרוב העיר שזנתה בה פסולים⁴⁰.

ואם לא נבדקה אמו עד שמתה⁴¹, או שהיתה חרשת, או אלמת, או שוטה, ויש בעיר ממזר, או או אדם שהוא ערוה עליה⁴², או שאמרה לפלוני הממזר נבעלתי, אפילו אותו פלוני מודה שהוא ממנו, הרי זה הילוד ספק ממזר⁴³, כשם שזינתה עם זה שהודה לה, כך זינתה עם אחר, וזה הוא הנקרא שתוקי שמכיר את אמו, ואינו מכיר את אביו ודאי. אבל אם אותו פלוני כשר הולד כשר.

וכן הבן⁴⁴ הנמצא בשוק, וניכר שהושלך⁴⁵ לשם כדי שימות⁴⁶, והוא הנקרא אסופי, והרי הוא ספק ממזר שאין אנו יודעים מה הוא.

³⁷ פני משה ס"ק שם כד

³⁸ עיין באוצר הפוסקים שם ס"ק צג שכן משמע בירושלמי יבמות פ"ח

³⁹ ואם אמרה שפסול הוא אם אין רוב העיר פסולים אינה נאמנת ואם רוב העיר פסולים נאמנת רק לעשותו ספק אבל לא לעשותו ממזר ודאי (עיין ב"ש שם ס"ק לט)

⁴⁰ שם הי"א

⁴¹ רמב"ם שם הי"ב שו"ע שם סעי' כו בית שמואל ס"ק מג

⁴² ואיירי שאינם בחזקת כשרות דאל"ה לא נתלה שהוא מהם (ב"ש שם) ואם היה שם רק אביה ואחיה עיין באוצר הפוסקים שם ס"ק צו אות ד ואכמ"ל

⁴³ ועיין בפוסקים שהאריכו בחילוקי דינים באם יש מיעוט פסולים או רוב פסולים וכן באם הלכה היא לבית הבעל או שבא הוא אליה וכן אם העידו הפסולים שלא נבעלה מהם אם נאמנים וכן אם ידוע שמזנה אם כשרים רק יש חשש שמא זינתה אם פסולים ואין כאן המקום להאריך

⁴⁴ שם הי"ג ושו"ע שם סעי' לא

⁴⁵ אבל אם יש הוכחה שלא הושלך לשם מיתה, בין שיש הוכחה בגופו, כגון שהוא מהול או שאיבריו מתוקנים ומיושרים כמו שעושים לנערים, או שהוא משוח בשמן, או ששמו לו כחול בעיניו, או תלו לו קמיע, בין שיש הוכחה במקום, כגון שנמצא במקום שרבים מצויים שם או שתלוי במקום באילן שאין החיה מגעת שם והיה סמוך לעיר, או שנמצא בבית הכנסת הסמוך, או בצדי רשות הרבים, אין בו משום אסופי, כיון שהוששין עליו לשומר, ולא הושלך שם אלא משום רעבון (שו"ע שם)

⁴⁶ ועיין בנוב"י קמא אבהע"ז סי' ז שהקשה "והנה לכאורה הדבר תמוה דהרי בגוף דין איסור לבוא בקהל אין חילוק בין שתוקי לאסופי דשניהם אסורין לבוא בקהל. והנה כל אסופי מלבד שהוא אסופי הוא ג"כ שתוקי שהרי לא נבדקה אמו ולא אמרה ממי נתעברה וילדה ואטו משום דגם את אמו לא ידענו עדיף הוא בתמיה. וא"כ קשה טובא מה בכך דכל הני דלית בהו משום אסופי אכתי שתוקי הוא וכל שתוקי הוא אצל אמו והיא מגדלתו ומרחמת עליו והסה על חייו ואטו בשביל זה מחזיקין אותו בכשרות הא ודאי ליתא וכל שלא העידה עליו אמו בפירוש שכשר הוא הרי הוא שתוקי וא"כ מאי רבותא של ולד הנמצא שרואין בו סימנים שאמו חסה על חייו אכתי הרי הוא שתוקי ומה לנו במה שאין בו משום אסופי דמה חומר יש באסופי יותר מבשתוקי" ועיי"ש שתירץ שבשתוקי כיון שעיקר הספק מתחיל מאמו אם נבעלה לאסור לה או לאו וא"כ צריכים לדון אם

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

דין תורה⁴⁷ שספק ממזר⁴⁸ מותר לבוא בקהל שנאמר (דברים כג פסוק ג) לא יבא ממזר בקהל ה', ממזר ודאי⁴⁹ אסור לבוא בקהל ולא ספק, אבל חכמים⁵⁰ עשו מעלה ביוחסין ואסרו גם הספיקות לבוא בקהל, לפיכך ממזר ספק אסור לישא בת ישראל.

ואסור לספק⁵¹ לישא ממזרת, ואפילו ממזרת מספק, אסורה לו כגון שתוקי לאסופית, או אפילו שתוקי בשתוקית, ואסופי לאסופית, שזא אחד מהן אינו ממזר והשני ממזר ודאי, ואם נשאו לא יקיימו אלא יוציאו בגט והולד ספק כאבותיו.

יש רוב כשרים או לאו ואם הלכה היא אל הבעל לא יועיל רוב כיון שיש כאן דין קבוע שהוא כמחצה על מחצה ולהכי אם לא תעיד בפנינו אם כשר הוא או לאו הוי ספק ממזר משא"כ באסופי כיון שאין דנים אלא על הולד אמרינן כל דפריש מרובא פריש רק אם ניכר שהושלך למיתה א"כ יש ריעותא לומר שהוא ינו מן הרוב אבל בלא"ה תלינן שהוא מהרוב עיי"ש ועיין בפני משה ס"ק לב שכתב שבשתוקי בעינן שאמו תעיד כיון שיש ריעותא במה שזינתה וא"כ צריכים לעדותה משא"כ אסופי שניכר שלא למיתה הושלך א"כ אדרבא מוכח שאינו ממזר ממה שהקפידו עליו ולהכי אין חוששין בו לפסול (ועיי"ש מה שתירץ על קושיית הגוב"י על סברא זו).

⁴⁷ שם הכ"א וסעי' בד

⁴⁸ ואם יש רוב שהוא ממזר עיין בבית מאיר סעי' כו שהוכיח מהרשב"א בקידושין דף עג שרוב כודאי ואסור מן התורה כממזר ממש אמנם עיין בפני משה ס"ק לו שזה דוקא לרשב"א לשיטתו דס"ל דספק דאורייתא לחומרא מן התורה אבל לדעת הרמב"ם דספק דאורייתא לחומרא מדרבנן א"כ הא דאיצטריך קרא לממזר הוא להתירו גם בדאיתא רובא וכן עיין בישועות יעקב בארוך ס"ק יאוועיי"ש שכתב בשם השיטה מקובצת ב"מ דף ו דרוב אינו בירור גמור אלא שספק כה"ג התירה התורה וא"כ אע"ג דאיכא רוב עכ"פ עדיין ספק הוא והתורה התירתו וכן עיין בשב שמענתא ב' פט"ו אלא ששם מחלק בין רובא דאיתא קמן לרובא דליתא קמן עיי"ש ועיין הת"ס אבה"ע ח"א סי' סו וביד"ד סי' רפו

⁴⁹ ועיין בפ"ת ס"ק כז שמה שהתירה תורה ספק ממזר בתורת ודאי התירתו דהיינו שאפילו לישא ישראלית וממזרת בבת אחת שהוא תרתי דסתרי התירתו תורה שכל שהוא ספק הו"ל כקהל בפני עצמו ולא השיב קהל ועיין בשב שמענתא שמענתא א פ"א ב

⁵⁰ ועיין במ"מ פט"ו דאיסורי ביאה הי"ב והכ"ו כתב דאסור מן התורה והביאו הב"ש ס"ק לט ותמה עליו טובא ועיין בשו"ת חתם סופר ח"ג (אה"ע א) ס"י שהביא דברי הריטב"א קידושין ע"ג ע"א וז"ל ונ"ל דההיא פלוגתא היא לאסור שתוקי (ספק ממזר) בממזרת ורבא סבר דאסור כיון דהוא ספק בישראל חשבי' ליה אבל להתיר שתוקי בישראל ס"ל דשרו דבישראל חשבי' ליה והך דרשא דספק ממזר יבוא אית ליה לרבא אבל שיבוא ממזר בקהל ספק לית ליה וכישראל גמור חשבי' ליה לכל מילי עכ"ל והנה הרמב"ם ס"ל ספק דאורייתא לקולא וכו' והקשה מהרי"ט בחי"ד סי' א' וסי' ב' א"כ למה לי קרא להתיר ס' ממזר ות"י לומר דמותר בודאי ולא מספק ונ"מ דמותר לישא ב' נשים א' ישראלית וא' ממזרת ע"ש. ומקשי' א"כ תרי קראי למה לי לס' ממזר ולס' קהל הלא מחד מוכח כן ולריטב"א הנ"ל לק"מ דאי מחד קרא ה"א רחמנא עבד ס' ממזר כישראל גמור ואסור בממזרת ולוקי' עליו כדס"ל לרבא באמת קמ"ל דס' קהל יבוא דס' ממזר הוה כברי' בפ"ע וכגו' שמותר בישראל' ובממזרת והיינו למאן דאית ליה ב' דרשות ס' ממזר וס' קהל אמנם רבא לית ליה באמת אלא חד דרשא וכישראל גמור משוי' ליה ומשו"ה האם נאמנת לשוי' כשר ולא ממזר" ועיין בית מאיר ועצי ארזים ס"ק לט שאפשר שדעת המ"מ כדעת הריטב"א הנ"ל

⁵¹ שם הכ"ב והכ"ג שו"ע שם סעי' כד וסעי' לו ועצי ארזים ס"ק סז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

ואין לספיקות אלו תקנה אלא שישאו מן הגרים,⁵² והולד הולך אחר הפגום כיצד, שתוקי או אסופי שנשאו גיורת או משוחררת, או גר ומשוחרר שנשא שתוקית או אסופית, הולד שתוקי או אסופי וממזר של דבריהם מותר לישא ממזרת של דבריהם.

דף סט:

ג. מעלים מתרומה ליוחסין

כבר התבאר במסכת כתובות דף כה. שבימי בית ראשון שהיתה תרומה וחלה של תורה⁵³ אין אוכל⁵⁴ אותה אלא כהן מיוחס⁵⁵, כלומר שבאו ב' עדים והעידו עליו בב"ד שהוא כהן בן פלוני הכהן ופלוני בן פלוני הכהן עד איש שאינו צריך בדיקה והוא הכהן ששימש ע"ג המזבח⁵⁶. אבל כהני חזקה שאין עליהם שני עדים אין אוכלין תרומה דאורייתא.

ומי⁵⁷ שהעידו עליו שני עדים שראוהו שהיה אוכל בתרומה של תורה הרי זה מיוחס⁵⁸, ואין מעלין ליוחסין לא מנשיאת כפים, ולא מקריאה בתורה ראשון, ולא מחילוק תרומה בבית הגרנות, ולא על פי עד אחד.

ד. בדרבנן אוכל בדאורייתא לא אוכל וכי מסקינן מתרומה ליוחסין מדאורייתא מדרבנן לא מסקינן

⁵² אבל על שפחה אסור לו לבוא לא מיבעי לדעות ששפחה אסורה לישראל מן התורה וא"כ אסורה לו מספק אלא אף לדעות שמוותרת מן התורה במעלת יוחסין מחמירים ודעת הרדב"ז ח"א סי' קפח שספק מותר בשפחה (פתחי תשובה שם ס"ק כד)

⁵³ חלה בזמן הזה ואפילו בארץ ישראל אינה של תורה שנאמר כבואכם אל הארץ ביאת כולכם ולא ביאת מקצתכם, וכשעלו בימי עזרא לא עלו כולם וכן תרומה בזמן הזה של דברי סופרים. רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כ הלכה ג

⁵⁴ שם הלכות תרומות פרק ו הלכה ב
⁵⁵ ואף על גב דבכל התורה עד אחד נאמן באיסורין כאן תקנו חכמים שלא יאמינוהו לפי שמעלין מתרומה ליוחסין וביוחסין צריך שני עדים. מ"מ שם

⁵⁶ שאילו לא בדקו בית דין הגדול אחריו לא היו מניחין אותו לעבוד, לפיכך אין בודקין מהמזבח ומעלה ולא מן הסנהדרין ומעלה שאין ממנין בסנהדרין אלא כהנים לויים וישראלים מיוחסין. שם הלכות איסורי ביאה פרק כ הלכה ב
⁵⁷ שם הלכה ד

⁵⁸ הר"ן בפ"ב דכתובות וכ"נ דעת המאירי שם וכן הביא דעת זו המגיד משנה ברפ"כ מא"ב ובר"י קורקוס כאן שפסקו שאין מעלין מתרומה ליוחסין ונאמן עד אחד להעיד על איש שהוא כהן להאכילו בתרומה וכן הדין בכל זה לענין לוי להחזיקו בלויה שיקבל מעשר ראשון אבל להעיד על א' שהוא עני ליטול מ"ע נאמן ע"א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

כהני חזקה כלומר שהעיד עליו עד אחד, אוכלין בתרומה של דבריהן. אבל לא בתרומה דאורייתא כמו שנתבאר לעיל.

י"א שהכונה שאוכלין תרומה בזמן הזה⁵⁹. וי"א⁶⁰ שאף בזמן הזה אין כהן אוכל תרומה, אלא תרומת חוץ לארץ וכהן קטן, אבל תרומת הארץ, לא. וי"א⁶¹ שרק תרומה הנשרפת נותנין לו שיהנה משרפתה, ולא בנאכלת.

בזמנינו שהמנהג⁶² שהכהנים והלויים עולין לכהונה ע"פ עצמן כמו שהתבאר לעיל דף כד: אין להם אפי' דין כהני חזקה. ולכן אין נוהגין היום לתת לכהנים תרומה להסיקה תחת תבשילו, וכן חלה ואפי' חלת חו"ל אין נותנין לא לכהן קטן ולא לגדול שטבל. וכן אין לתת מעשר ראשון ללויים בזה"ז כיון שעולין ע"פ עצמן. וי"א שיש מדת חסידות ליתן ללוי המעשר בודאי טבל. אבל מעשר עני חייבין לתת גם בזה"ז אם הוא ודאי טבל שהרי יש לנו ודאי עניים.

אבל פדיון הבן נוהגים לתת לכהן ומברכין עליו. וכן הם מברכין על נשיאות כפים וסומכין על חזקתן⁶³.

כהני חזקה שהוחזקו על פי עד אחד שהתבאר שאוכלין בתרומה של דבריהם, הם אפי' אביו או קרוב אחר שהעידו שהוא כהן, או שהי' כתוב בשטר פלוני כהן לזה מפלוני והלוהו כך וכך והעדים מלמטה⁶⁴, או שהעיד עליו עד א' שנשא כפיו או שקרא בתורה ראשון וקרא אחריו לוי, או שאכל תרומה, או שחלקו לו תרומה על הגורן. ובכל הנ"ל אינו עולה ליוחסין.

⁵⁹ שם הלכה ג

⁶⁰ ראב"ד שם

⁶¹ ביאור הגר"א יו"ד סי' של"א סקמ"א בדעת הטור לפי שנשרפת והנאה של כילוי אינו אסור לזר אלא מדרבנן
⁶² חזו"א שביעית סי' ה' סק"ב ודמאי סי' ב' סק"ו ובקו"ה תרו"מ שהדפים ר"ז שפירא ז"ל וזה דלא כמהרי"ט
סי' פ"ה ועי' ברמ"א יו"ד סי' של"א סי"ט שכ' ונותנה בזה"ז לכל כהן שירצה בין חבר בין ע"ה ואפי' אינו מיוחס
כיון שמוחזק בכהן והוא שורפה והיינו אפי' תרומה טהורה כיון שבזמנינו אין שום תרומה נאכלת אבל בזמנינו
אין נוהגין כן וכמש"כ בחזו"א וכן בדרך אמונה שם כ ובתשו' רדב"ז ח"ב סי' תשל"א כתב דהאידנא שכולם
טמאים אין נותנים להם תרומה לא טמאה ולא טהורה שמא יבא לידי תקלה.

⁶³ לענין נתינת תרומה חששו חז"ל שאם יתנו יתרבו העולין ע"פ עצמן בשקר ולכן ראוי שלא ליתן

⁶⁴ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כ הלכה ט – יא

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>